

Kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački i veliki kancelar KBF-a
Homilija na početku akademske godine 2015./2016.
Katedrala, 22. listopada 2015. godine.
Liturgijska čitanja: Jer 1,4-9; Iv 21,15-17

Dragi sveučilištarci, braćo i sestre u Kristu!

1. Ovogodišnje slavlje zaziva Duha Svetoga na početku nove akademske godine očituje svoju posebnost koja je vidljiva u prisutnosti ne samo sveučilišne zajednice i čelništva Sveučilišta u Zagrebu, nego i članova Rektorskoga zbora Republike Hrvatske.

Stoga srdačno pozdravljam ponajprije gospodina rektora, prof. dr. sc. Damira Borasa, koji je nedavno (1. listopada) preuzeo dužnost predsjednika Rektorskoga zbora. Pozdravljam u ovoj našoj prvostolnici veleučenog Rektora Hrvatskoga katoličkog sveučilišta i sve nazočne veleučene rektorice i rektore hrvatskih sveučilišta. Uz njih pozdravljam prorektore i druge suradnike, zatim: dekane, nositelje raznih akademskih i sveučilišnih služba, sve profesorice i profesore, djelatnike, a naročito vas, dragi studenti i studentice.

Današnje je slavlje posebno i zbog podudarnosti sa spomendanom nama dragoga sveca, pape naših dana, tako bliskoga hrvatskim vjernicima i hrvatskoj domovini – svetoga Ivana Pavla II. Svake ga se godine spominjemo s posebnim pobožnim osjećajima upravo ovdje, gdje je u dva navrata molio na grobu blaženoga Alojzija Stepinca. Kako je samo utješno i lijepo znati da imamo tu dvojicu zagovornika na nebu. Zato s dubokim pouzdanjem zazivamo njihov moćni zagovor i preporučujemo im se u svojim molitvama.

2. Na spomendan svetog pape Ivana Pavla II. Bog nam je prišao svojom riječju i ohrabrio nas svojom blizinom, svojim pozivom i svojom ljubavlju po proroku Jeremiji. Gospodin poziva proroka i objavljuje mu istinu o posebnosti poslanja za koje ga je posvetio. Pa ipak, prorok osjeća svoju ljudsku ograničenost, nesigurnost i malenost. U takvo raspoloženje Bog unosi svoju potporu i strah preobražava u novi polet.

Nakon izbora za papu, Ivan Pavao II. u svome je prvom obraćanju također očitovao skromnost i malenost, naznačivši da dolazi iz daleke zemlje te gotovo ponovio riječi proroka Jeremije: *Ne umijem govoriti*. Ali, u njemu je bio dar Božjega Duha neustrašivosti i Božje riječi koja mu je bila povjerena. I upravo govor protiv straha od samoga je početka obilježio njegovo služenje. Ostat će zapamćene riječi koje je na današnji dan, prije trideset i sedam godina (1978.) uputio Crkvi i svijetu: *»Ne bojte se! Otvorite, širom raskrilite vrata Kristu! Njegovoj spasenjskoj moći otvorite granice država; gospodarskih i političkih sustava, široka polja kulture, civilizacije, razvitka... Krist zna što se nalazi u čovjeku. Samo on to zna«*.

Bio je to poziv da se Kristu otvore sva područja ljudskoga života. Bilo je to nastojanje Pape kojega je Bog pozvao iz zemlje okovane komunističkim totalitarizmom. Premda zemljopisno i ne tako daleke, ona je bila slika zatvorenosti, neslobode, straha i udaljenosti. Sveti Ivan Pavao II. znao je da je ta daljina stvorena udaljavanjem čovjeka, društava i kulture od Boga.

3. Papa Franjo je na dvadeset i petu obljetnicu pada Berlinskoga zida (9. studenoga 2014.) rekao: *»Pad se dogodio iznenada, ali je omogućen dugim i mukotrpnim zauzimanjem mnogih ljudi koji su se za to borili, molili i trpjeli, od kojih neki i do*

žrtvovanja svoga života. Među njima, jednu od nosivih uloga imao je sveti papa Ivan Pavao II.«

Papa Poljak je isticanjem kršćanskoga nauka o čovjeku i njegovoj slobodi, kao i zauzimanjem za vjerske slobode u društvima, koja su bila prožeta ideologijom nepoštivanja čovjeka, nedvojbeno pokazao zbog čega je neodrživ komunistički poredak, održavan nasiljem i ponižavanjem ljudskoga dostojanstva.

Sveti Ivan Pavao II. bio je istinski mistik koji je povijest čitao u svjetlu vjere. Zbog toga je i vlastitu patnju – naročito nakon atentata na njega 13. svibnja 1981. godine – prihvaćao kao dio svoga poslanja na kojemu ga drži Božja snaga. U travnju 1990. godine, na letu prema Pragu, neposredno nakon pada komunizma, odgovarajući na pitanje o tome kolika je bila njegova uloga u tim događanjima, on kaže: »Osjećam se kao nevrijedni sluga, ali se prije svega u velikoj poniznosti i pouzdanju duboko klanjam pred Božjom Providnošću, koja vodi sudbinu naroda, nacija, svakoga čovjeka i čovječanstva«. Taj ga njegov stav nije vodio u olako zaključivanje, jer (u knjizi razgovora s V. Messorijem) kaže i sljedeće: »Bilo bi previše pojednostavljeno reći da je Božja providnost srušila komunizam. Komunizam se kao sustav na stanovit način urušio sam. Pao je kao posljedica vlastitih pogrešaka i zloraba. Pokazao je da je bio lijek koji je bio opasniji od same bolesti. Nije ostvario pravu društvenu reformu, makar je u cijelome svijetu postao velika prijetnja i izazov«.

I mi u Hrvatskoj svjedoci smo tih promjena te proročke snage i ostvarenja koja su upisana u spomen naše povijesti. U njima pronalazimo dovoljno uporišta da se vjernički suočavamo sa svakim drugim ideološkim sustavom koji ne poštuje čovjeka.

4. Gledajući unatrag i otkrivajući značenja događaja iz prošlosti, shvaćamo da je Karola Wojtylu Bog pripremao za papinsku službu, da bi po njemu činio velika djela. Papa Poljak čudesnom je sposobnošću progovorio cijelomu svijetu i to ne samo jezikom srca, nego na jezicima naroda i skupina, čime je dirnuo osjećaje ljudi u svakome kraju svijeta. Želio je Evanđeljem doprijeti do svakog čovjeka pokazujući to i nastojanjem da njegovu ljubav svi osjete, i to po riječima koje su im najviše prirasle srcu.

Ne zaboravljamo da je Ivan Pavao II. bio papa koji nam se često obraćao na našem hrvatskom jeziku. Koliko je to značilo nama vjernicima i našem narodu, da bismo jačali svoju svijest o pripadnosti i vrijednosti.

Osim toga, danas smo itekako sigurni da je naša povijest oslobođanja i osamostaljivanja naše domovine usko vezana uz njegovo zauzimanje i njegovu ljubav prema hrvatskom narodu. To nije pogled prikovan uz prošlost, nego jasan pokazatelj svima nama kako treba njegovati i promicati ono što nam je povjereno.

Kršćanstvo se u svojoj dvotisućljetnoj povijesti suočavalo s raznim gospodarskim, kulturnim i političkim previranjima i mijenama. I danas lice Hrvatske i lice Europe poprima neke nove obrise. No, lako je vidjeti koliko je važna ukorijenjenost u vrijednosti i koliko je važna ljubav prema domovini. Govorim to u vrijeme kada se u nas pokušava relativizirati ljubav prema domovini, bilo da se je želi proglasiti nekim oblikom nacionalizma, bilo da se hineći tu ljubav žele postići neki uski sebični ciljevi.

5. Sveti Ivan Pavao II. u sjedištu Ujedinjenih naroda, prije dvadeset godina (5. listopada 1995.) – dakle točno u vrijeme oslobođanja Hrvatske – tumačio je razliku između domoljublja i nacionalizma, rekavši da je nacionalizam »prezir prema drugim nacijama i

kulturama, a domoljublje je prava ljubav prema vlastitoj zemlji podrijetla«. I dodaje: »Istinsko domoljublje nikada ne traži promicanje dobra vlastite nacije na štetu drugih. To bi dovelo do nanošenja štete vlastitoj naciji«. Papa upozorava na pojavu da se ponekad »kao temelj nacionalizma stavi i samo vjersko načelo, što se, nažalost, događa u određenim očitovanjima takozvanoga fundamentalizma«.

U njegovoj duhovnoj ostavštini nalaze se proširena razmišljanja o domovini i domoljublju, kao što je ostalo zapisano u knjizi »Spomen i identitet« (konačna verzija iz veljače 2005., neposredno prije njegove smrti). Domovina je za njega baština koju smo primili od starih, što uključuje i duhovnu ostavštinu i sam kraj iz kojega netko potječe. Svakako da je naglasak na duhovnim vrijednostima i sadržajima koji tvore kulturu jednoga naroda. Na tome tragu za Velikoga papu domoljublje je povezano s četvrtom zapovijedi Dekaloga, odnosno s poštivanjem oca i majke. Roditelji sudjeluju u Božjemu djelu stvaranja, u otajstvu života.

Domoljublje je nutarnji stav prema tome otajstvu, kao važnom ozračju u kojemu se rađamo. Domoljublje znači ljubav prema svemu što tvori domovinu: njezina povijest, jezik, običaji, prirodna dobra, okoliš, djela ljudi, sunarodnjaka. I svaka opasnost koja prijeti dobru domovine postaje prigodom za očitovanje domoljublja.

Mi, kršćani pozvani smo živjeti taj sklad ljubavi, zato jer živimo slobodu i jer kršćanstvo u svakome čovjeku gleda Božje stvorenje, ali u njegovoj konkretnosti, u posebnosti kulture iz koje dolazi i u kojoj živi. I upravo sveti papa Ivan Pavao II. bio je svjedok kako se ističe pripadnost svojem narodu, a da time nije bio zanemaren niti jedan drugi narod.

6. Braćo i sestre, sve što živimo oslobođeni Kristovom smrću i uskrnućem, živimo po daru ljubavi, po daru Duha Svetoga. To nam je navijestilo današnje Evanđelje. Povjeravajući Petru pastirsku službu u Crkvi uskrsli Gospodin od njega traži samo očitovanje i potvrdu ljubavi.

Isus ne proziva Petra zbog njegove zataje; ne stavlja pred njega njegov grijeh. Od Petra se traži samo da voli Gospodina. To je temelj svakoj ljubavi, prema Crkvi i prema čovjeku. Ako bude ljubio Isusa, obuhvatit će svaki životni prostor, bit će odgovoran, znat će služiti bližnjima. Zato na trostruko pitanje o ljubavi Isus Petru povjerava da se brine za druge.

Dragi sveučilištarci, predlažem vam da s ovoga slavlja zaziva Duha Svetoga ponese tri snažna poziva i ohrabrenja, tri dara Duha Svetoga koje nam Gospodin daje i bez kojih bi dani i zadaće u akademskoj godini i u sveučilišnome životu bili teret bez radosti, a to su darovi: života, slobode i ljubavi.

Prvi se odnosi na dar života. Daje nam se da se ne preplašimo pred zaprjekama, poteškoćama i nejasnoćama, nego da se radujemo što Gospodin stvara život i vodi ga prema vječnosti. On nas poziva, on nas priprema svojim Duhom i preobražava naše slabosti u novu snagu života. Vama je darovao mogućnost da studirate i pripremate se za razna zvanja. Bog s vama ima svoj plan. Budite mu poslušni, zahvalni za život i budite branitelji i promicatelji života.

Drugi se tiče dara slobode. Samo slobodan čovjek može biti radostan. Ta sloboda se odnosi ponajprije na nutarnju slobodu od grijeha i zla. Takva sloboda traži dobro i nije sebična. Nažalost, ljudi koji su spremni prodati svoju slobodu i prihvatiti ropstvo bilo koje

vrste ne mogu biti nositelji istinskih vrijednosti i lako se izgube u intelektualizmu bez pravih plodova.

Treći je dar ljubavi, koji nas otvara služenju drugima. Sveučilišta trebaju biti i ostati uporišta vrijednosti društva, naroda i države. To bez ljubavi prema istini, prema narodu i domovini nije moguće, jer najveća je vrijednost upravo ljubav. Bez ljubavi stvaraju se pokretači pogubnih ideologija, grade se totalitarizmi koji niječu ljudskost, a znanje bez ljubavi tek je puki izgovor za sebičnost.

Sveti Ivan Pavao II., čovjek duboke misli, s iznimnim poštivanjem znanosti i umjetnosti, istančane osjetljivosti prema kulturama, religijama i ljudskim traženjima, spajao je titraje otajstva života, slobode i ljubavi. Taj nam primjer nije dalek. Štoviše, prirastao nam je srcu; tri puta je pohodio Hrvatsku, razumio nas je kada drugi nisu mogli ili nisu htjeli razumjeti; hrvatski narod, naša kultura i država Hrvatska našle su svoje mjesto u njegovom srcu, a hrvatska je duša osjetila toplinu njegova suosjećanja i blizine.

7. Draga sveučilišna zajednico, naš hrvatski narod od vas očekuje jasniji pogled prema budućnosti. Mislim na odgovornost i ljubav nastavnoga osoblja koje će moralnom čvrstoćom i mudrošću znati prenositi spoznaje, ali i vrijednosti mlađim naraštajima. U tome kršćani i kršćanke imaju posebnu ulogu, ako se ne boje svjedočiti svoju vjeru.

Mislim na oduševljenje i poticaje Duha Svetoga koje Gospodin daruje vama, drage studentice i studenti, da ne budete samo promatrači u društvu i da ne odustajete od svoje domovine. Možda će netko reći da u Hrvatskoj nije moguće ostvariti svoje planove, ali ako ne bude mladih koji će iz ljubavi, znanjem i žrtvom graditi hrvatsko društvo života, slobode i ljubavi, graditi hrvatsku budućnost, onda smo zatajili svoje kršćanstvo. I prije nas mnogi su mogli odustati, a neki su i odustali, ali ovo što imamo i baštinito živjelo je po onima koji su ovdje ugradili svoje živote u ono što imamo i povjerali nam baštinu kojom se ponosimo.

I ne mogu vam ni reći ni dati više od molitve za zagovor naše nebeske Majke, Presvete Bogorodice Marije, Žene života, slobode i ljubavi; tim molitvama pridružujem i molitve za zagovor svetoga Ivana Pavla Drugoga i blaženoga Alojzija Stepinca. Oni vas uvijek dočekuju u ovoj katedrali. Ističem to zbog toga što znam da kao sveučilištarci ovamo rado navraćate, kako biste molili, ispovjedili se, te u miru prebitali svoje brige, ljubavi i uspjehe.

Neka Božji blagoslov bude nad vama i svekolikom sveučilišnom zajednicom! Amen.